

Spioneri genom ubåtar

Under loppet av mindre än en månad, första gången den 14 juli, senaste gången den 9 augusti, har utländska ubåtar vid fem skilda tillfällen siktats inom svenskt farvatten. I flertalet fall är de lämnade uppgifterna så bestämda och väl be styrkta att det inte kan vara fråga om något misstag. Vad som skett är en klar rättskränkning. Visserligen får främmande krigsfartyg under fredstid passera genom ett annat lands territorialvatten, men då det gäller ubåtar är särskilt fastslaget att sådan passage måste ske i övervattensläge, och i de fall som under sommaren konstaterats har båtarna åtminstone tidvis befunnit sig i helt eller halvt undervattensläge. Härtill kommer att det är allmän konvention att passager av denna art sker först sedan meddelande har lämnats till vederbörande stat.

Kan det vara fråga om ubåtar som navigerat fel under en övningsfärd? Detta är osannolikt, för att inte säga otroligt. Redan att så många fall förekommit under en kort tid är ett starkt skäl mot den hypotesen; sedan världskriget har såvitt bekant inte utländska ubåtar siktats i svenska vatten förrän under denna sommar utom vid något enstaka tillfälle. Då, såsom i föregående skedd, en båt kommer så nära svenskt land som två sjömil — medan vår sjögräns är fyra sjömil — kan detta inte gärna bero på en felaktig manövrering. Härtill kommer att enligt praxis ryska örlogsbåtar inte brukar företa övningsfärder inom farvattnen väster om Åland och Gotland, och allra minst är det normalt och rimligt att ubåtar såsom nu systematiskt smyger sig fram kring de svenska kusterna. Det förefaller att ligga beräkning bakom den tid som valts för färderna i fråga; de svenska örlogsfartygen har på få undantag när under juli haft sina övningsresor i Nordsjön eller i södra Östersjön. Slutligen och framför allt: ubåtarna har siktats just inom sådana områden där vi har försvarsanläggningar av betydelse (Kallskär, Utö, Fårösund). Man måste därför utgå från att här föreligger avsikt-

liga övergrepp i bestämt syfte.

De ryska ubåtarna (Polen har blott några gamla ubåtar, och den danska marinen har aldrig övningar i närheten av dessa områden) kan utan tvivel tänkas vinna upplysningar av vikt genom ett spioneri av denna art. De kan erhålla uppgifter om nybyggda försvarsanläggningar, såsom batterier och radarstationer, de kan lära känna vår kust genom fotografier och lodningar; visserligen är våra för ryssarna tillgängliga sjökort utmärkta — ofta alltför bra enligt marinens uppfattning — men kompletterande iakttagelser av värde kan vinnas genom dessa rekognosceringar. Det kan även tänkas att man företar teletekniska mätningar eller att man helt enkelt vill kontrollera effektiviteten i vår bevakning. Uteslutet är inte heller att ryssarna — liksom då de nedskjutit svenska flygplan eller uppbringat svenska fiskefartyg — vill markera sin maktställning i Östersjön. Det bör i detta sammanhang också erin-

ras om att ryska bogserbåtar med sina pråmslöp sedan länge förflyttar sig kring vår ostkust på ett sätt som de marina myndigheterna funnit egendomligt.

Vilka åtgärder kan vidtagas? Det är möjligt att skärpa bevakningen på land, att bemanna vissa stationer, att ordna spaningssvep med fartyg och flyg och att vid varje tillfälle då en ubåt siktats ingripa med snabba och effektiva aktioner. I viss utsträckning har också sådana åtgärder vidtagits. Det vore emellertid önskvärt att jägare och torpedbåtar frigjordes från sitt vanliga övningsprogram för att undersöka de utsatta områdena och snabbt inskrida vid nya kränkningar.

Enligt gällande instruktion skall en ubåt i sådana situationer som här förelegat göras uppmärksam på att den inkommit på svenskt territorialvatten genom en optisk varningssignal samt varningsskott eller sjunkbomber fällda på sådant avstånd från ubåten att denna antas inte bli skadad vid detonationen. Den svenska torpedbåt som genom en tillfällighet var nära den främmande ubåten i föregående använde också trotylladningar för att tvinga ubåten upp till ytan, men resultat nåddes inte. "Kvarbliver ubåten i undervattensläge", heter det vidare i instruktio-

nen, "utan att genom sin manöver tydligt ådagalägga att den omedelbart ämnar lämna svenskt territorialvatten, tillgripes vapenmakt. Våldet skall om möjligt avpassas så, att ubåten tvingas intaga marschläge, varefter den avvisas från svenskt territorialvatten."

Vi har rätt att vänta att den svenska marinen och det svenska flyget erhåller möjligheter att snabbt och energiskt beivra spioneriet vid våra kuster.